

THE RACE

– that stops a nation!

Det finns många galopptokiga länder i världen. Men frågan är om inte Australien tar priset. I var och varannan buske finns en galoppbana. Och en helt vanlig torsdag (som när det skrivs) kan man gå på galopp på nio olika banor i landet. Det kan man dock inte första tisdagen i november. Då är allt intresse riktat mot Melbourne – och The Race that stops a nation – Melbourne Cup.

TEXT HELENA MANSÉN FOTO SLATTERY MEDIA GROUP, AHRB

Det finns en dag på året då hela Australien står stilla. Den dagen är alltid en tisdag. Första tisdagen i november. Och inför denna dag finns det ett stort samtalsämne –

och det är; vilken häst vinner i år?

The Melbourne Cup Day är lika med "nationaldag" i Australien och huvudloppet Melbourne Cup (Gr 1) lika med "löpningen då nationen står stilla". Det är en dag som är en del av den australiska kulturen. Då går man "man ur huse" ut för att delta i festligheterna och följa den prestigefyllda kapplöpningen där vinnaren blir höjd till skyarna.

USA har sin första lördag i maj med Kentucky Derby och Frankrike första söndagen i oktober med Prix de l'Arc de Triomphe. Dessa enormt stora galoppevenemang står sig ändå bleka mot det som Australien har den första tisdagen i november med Melbourne Cup! Då är det folkfest i hela landet! Ingen missar teve- och radiosändningarna från Flemington-banan!

Melbourne Cup är ett kraftprov över 3200 meter och det gäller att ha en häst som är mycket uthållig och stark. Men den

måste också vara snabb för att kunna vinna. Att ett sto, som i regel är lite svagare, ska kunna vinna detta lopp anses egentligen inte vara möjligt. Ändå har det engelskfödda men australisktränade stoet Makybe Diva lyckats med den otroliga bedriften, inte bara en gång – utan tre gånger!

Första gången Melbourne Cup reds var 1861 och en häst vid namn Archer vann inför 4 000 åskådare. Det var vid samma tidpunkt som det var landsorg på att två av Australiens mest berömda och dyrkade äventyrsmän hade förolyckades. Men kapplöpningarna fick befolkningen att leva upp en aning och Archer gjorde dessutom om bedriften nästkommande år. Hans tränare Etienne de Mestre vann cupen sammanlagt fem gånger. År 1880 kom det 100 000 människor till Flemington för att följa Melbourne Cup. Med tanke på att det Melbournes invånarantal var cirka 290 000 invånare var det en ganska bra publiksiffra..!

Första året man gjorde en helgdag av denna speciella tisdag var 1877 och tilldragelsen på Flemingtons bana lockade en enormt stor publik. Redan klockan elva på förmiddagen hade 7 000 personer tagit plats på läktarna. Klockan tre på eftermiddag

”Den dagen är alltid en tisdag. Första tisdagen i november”

TEXT HELENA MANSÉN FOTO VRCC

Melbourne Cup 2008

HÅRDASTE UPPLOPPSSTRIDEN I LOPPETS HISTORIA!

DET VAR DE EUROPEISKA HÄSTARNA från stortränarna Aidan O'Briens och Luca Cumanis stall som var favoriter i årets upplaga av Melbourne Cup. Men det blev den inhemske championtränaren Bart Cummins som med sin Viewed snuvade dem på segern. Med 53 kg inklusive jockeyn Blake Shinn på ryggen och till det höga vinnaroddsset 46,50 ggr!

För Cummins var det dessutom den 12:e Melbourne Cup-segern i karriären och den 250:e grupp-segern!

Favoriten Septimus från England fick bära mest vikt i loppet (eftersom det är en handicaploppning) – 58,5 kg inklusive jockeyn Johnny Murtagh. Men redan några dagar före loppet var teamet kring den fyrfaldige Gr 1-vinnaren oroliga eftersom banan verkade kunna bli i hårdaste (och snabbaste) laget. Det var inte Septimus melodi.

Förutom det var Septimus nära att inte klara av de hårda veterinärkontrollerna som föregår loppet. Man ansåg att han var för mager i hullet! Aidan O'Brien hävdade att hästen bara hade tappat lite efter den långa resan men att han skulle få ladda i lugn och ro och hinna äta upp sig innan loppet.

Flera andra förhandsfavoriter kunde inte vara med på grund av olika skador. Det var bland annat fjolårets segrare Efficient, det australiska fenomenet Weekend Hussler (med sju Gr 1-segrar) och Godolphins All The Good.

105 000 människor kom till banan för att se loppet och på nästan alla arbetsplatser, krogar och pubar i Australien var det möjligt att spela på och följa loppet via radio eller tv! Många andra stora galoppbanor arrangerade också Melbourne Cup Day så autentiskt det bara var möjligt med storbildsskärm, restauranger och spel. Det enda som saknades var Melbourne Cup-hästarna "live".

När loppet gick var det som om hela Australiens befolkning skrek av upphetsning och förtjusning! Äntligen var det stora ögonblicket inne! Favoriten Septimus fanns länge med i ledningen men stumnade på den hårda banan och slutade långt bak i 24-hästars fältet. Istället hade Cummins Viewed med Blake Shinn sakta arbetat sig upp och 300 meter kvar närmade de sig Cumanis-tränade outsiders Bauer, som var i ledningen. Cumanis hade tvåan i mål i fjol, Purple Moon, och hade nog hjärtat i halsgropen då han insåg att han var mycket, mycket nära att ta hem segern i år. Men Viewed och Shinn kom allt snabbare och 100 meter kvar låg de båda hästarna nästan sida vid sida. Ända fram till mål såg det ut som om Bauer skulle avgå med segern, men Cumanis fick se sig slagen. Det var den australiske championtränarens Viewed som i det sista steget lyckades sätta nosen först.

Det var den hårdaste upplöppsstriden i loppets 148-åriga historia!

VIEWED (AUS)

5 år, e. Scenic – Lovers Knot (NZ)/Khozaam (USA)

Ägare: Dato Tan Chin Nam

Uppfödare: Ian Johnson

Bästa merit innan Melbourne Cup-segern:

1:a i Brisbane Cup (Gr 2), 2400 m.

”Då går man – man ur huse – ut för att delta i festligheterna och följa den prestigefyllda kapplöpningen där vinnaren blir höjd till skyarna”

dagen när loppet skulle avgöras var det 150 000 människor på plats. De slog sig ned överallt, på och vid sidan om läktarna, på gräsmattorna, på innerplan och runt rai-len. Det var som en enda stor festplats där människor åt och drack och hade pick-nick och det var champagne och kanapéer. Det var uppklädda människor i fashion-able klänningar och hattar och bästa kostymer och där var människor i vanliga enkla kläder. Så var det för etthundratrettio år sedan och så är det än idag.

Utmärkande för Melbourne Cup Day är att alla – oavsett samhällsklass – möts, umgås och har trevligt på samma nivå och alla är lika engagerade i den stora presti-gefyllda och alltid lika spännande löpningen.

Melbourne Cup är den största och mest ärofyllda löpning en galopphest kan vin-na i Australien och är ett av de mest attraktiva loppen i världen. Hästar bjuds in

från hela den internationella galopparenan och det blir extra stor känsla för nationen när de australisktränade hästarna möter världseliten.

Numera är Melbourne Cup en del av ett veckolångt meeting som går under namnet Melbourne Cup Carneval – sju dagar med partyn, uppträdanden och galoppöpningar, bland annat Victoria Derby på lördagen och Oaks på torsdagen.

Årets Melbourne Cup rids tisdagen den 4 november. Loppet har en prissumma på cirka 29 miljoner kronor. Fjölårets vinnare hette Efficient, en häst från Nya Zeeland som reds av jockeyn Michael Rodd inför 105 000 människor på plats. Efficient är anmäld i år igen. Länge hoppades man att den sjufaldige Gr 1-vinnaren Weekend Hussler skulle vara med men han fick en skada i sitt senaste lopp och måste stå över. Tränaren Ross McDonald meddelar att man istället satsar på Dubai Duty Free i mars.

Det har alltid varit en betydande summa pengar att vinna i Melbourne Cup. Men det är den stora äran som är det viktigaste – och segerpokalen.

I det allra första Melbourne Cup var hederspriset till ägaren en guldklocka – inte illa på den tiden. 1865 var året då den för-

sta silverpokalen introducerades. Den var tillverkad på beställning i England. Genom åren ändrades både utseende och storlek på bucklan. Ibland var det goda tider, ibland dåliga, och bucklan speglade tidsandan.

Den första guldpokalen var tillverkad i Victoria 1876 och gavs till segraren Briesis. År 1890, när Carbine – hästen som skulle prägla australisk avel och Melbourne Cup med sina avkommor många år framöver – segrade fick hans ägare ta emot en magnifik buckla. Just den bucklan köptes tillbaka av Victoria Racing Club vid det senaste millennieskiftet och placerades i Australian Racing Museum.

Under åren 1894-98 var det depression och det blev ingen buckla alls till segrarna. När man tog upp traditionen igen 1900 fick segrade hästens ägare nöja sig med en te- och kaffeservis. Snart kom ändå bucklorna tillbaka och de blev allt större och mer påkostade. Från 2001 var de av 18 karat guld. 1973 införde man seden att ge en miniatyr av bucklan även till segrade tränare och jockey. Från 2005 får också uppfödaren en buckla, hälften så stor som den som tränaren och jockeyn får.

I år är segerpokalen, som självklart är i guld, värd ca AUS \$125 000, drygt 641 000 kr.

En segrar i Melbourne Cup är omöjligt. Trodde man...

Makybe Diva

FANTOMSTOET

MAKYBE DIVA BLEV VALD TILL AUSTRALIENS

Horse of the Year två gånger. Hon blev även champion stayer och champion sto och när hon gick till avel 2006 hade hon tjänat \$14 526 685 australienska dollar, mer än 58 miljoner kronor! Hennes formrad är: 34 starter, 15 segrar, 4 andraplacingar och 3 tredjeplacingar. Av segrarna var sju st Gr 1-löpningar, alltså absolut världsklass. Och Makybe Diva visade att hon klarade

vilken distans hon än startade på genom att ha vunnit på alla distanser från 1400-3200 meter!

Australiensarna älskar sin Makybe Diva och på hennes hemsida finns allt man behöver veta om henne. Nu är det avelskarriären som tilldrar sig all uppmärksamhet. När hon väntade sitt första föl var det förstasidestoff i alla landets nyhetstidningar! Den 17 augusti 2007 kom pressreleasen alla hade

MAKYBE DIVA

(Desert King (IRE) x Tugela (USA))

- Brun, sto ■ **Född:** 21 mars 1999 i England ■ **Ägare:** Emily Kristina, (Aust) Pty Ltd Syndicate ■ **Starter:** 34 (15-4-3)
- **Största segrar:** Melbourne Cup (3 ggr!), Sydney Cup, Australian Cup, The BMW, WS Cox Plate, m.fl. ■ **Tävlingsfärger:** BLÅ, halva dresen RÖD-VIT, vita stjärnor, mössa blå och röd-vitrutig.
- **Webb:** www.makybediva.com.au

väntat på – "it's a boy!". Den legendariska Makybe Diva hade kl 03.16 samma morgon blivit mamma till ett brunt hingstföl vars far inte är någon mindre än en av världens bästa avelshingstar, Galileo.

(Eftersom Australien ligger på södra halvklotet är följningssäsongen under augusti till december).

GALOPP I AUSTRALIEN

Under 2006/2007:

- 374 galoppbanor höll 2 691 meetings
- 31 419 hästar gjorde 194 006 starter
- 19 545 löpningar reds
- Total prissumma ca 2,2 miljarder kronor
- 17 854 födda föl (jfr i USA ca 35 000)
- 5 463 tränare
- 718 jockeys (+235 lärlingar)
- 5 319 åringar såldes på auktion för i snitt 362 000 kronor
- Det spelades på galopphästar för drygt 67 miljarder kronor

Det finns 374 galoppbanor i Australien

LEGENDEN Phar Lap

Australiens mest kända häst någonsin

TEXT HELENA MANSEN

DET FINNS EN ANNAN HÄST som – om möjligt – betytt ännu mer för det australiska folket än Makybe Diva – och det var Phar Lap på 1930-talet.

Phar Lap lyckades visserligen "bara" vinna Melbourne Cup en gång, men sedan ansågs han vara så överlägsen att han tilldelades mer vikt i sin andra "Cup" än någon annan häst någonsin burit i loppet, men det blev för tufft och han slutade på en åttonde plats.

Detta blev hans sista lopp i Australien. Han var för bra och måste söka löpningar utomlands. Resan skulle gå till Amerika. Detta var i en svår tid efter första världskriget då den nationella identiteten var oerhört viktig för befolkningen och Phar Lap kom att bli en av de nationalsymboler som betytt allra mest för Australien.

Phar Lap vann 37 av sina 51 starter, var 2e två gånger och 3e tre gånger och han var favorit i tre Melbourne Cups. Under 1930 års fyra dagar av "spring carnaval" vann han ett lopp – varje dag! Inkluderat Melbourne Cup!

Han var även utsatt för ett attentat då någon försökte skjuta honom. Man tror att det var en bookmaker eftersom bookmakerna förlorade mycket pengar på honom. Dels var han alltid favorit, dels vann han nästan varje gång. När han dog 1932, endast sex år gammal, och obducerades upptäckte man att han hade ett hjärta dubbelt så stort som hos en vanlig häst!

Hans död var en gåta och man misstänkte att han blev förgiftad, men det gick inte att bevisa. Med dagens moderna analysteknik har man dock kunnat konstatera att han troligen blev förgiftad av arsenik. Även om det finns de som ändå hävdar att Phar Lap förmodligen dog av en bakterieinfektion, att han var nedsatt efter den långa resan.

Phar Lap föddes i Nya Zeeland 1926 och såldes som ettåring för en spottstyver på 160 guineas, cirka 3 360 australiska dollar för David J Davis räkning. Davis bodde i Australien och det var tränaren Harry Telford som uppmanat honom att köpa hästen. Men när Davis fick se Phar Lap, som var mager och okoordinerad i sina rörelser och som dessutom hade vårtor över hela huvudet blev han rasande och kände sig lurad. Han menade att det aldrig skulle kunna bli en galopphest av "den där".

För att slippa kostnaderna leasade Davis ut Phar Lap till Telford som glatt tackade och tog emot. Telford var kunnig när det gällde blodslinjer och härstamningar och var övertygad om att Phar Lap skulle kunna bli en champion. Telford skulle betala träningskostnaderna och fodret under tre år och skulle dessutom få behålla eventuella prispengar. Det kunde väl i alla fall aldrig bli några...

En ung stallpojke vid namn Tom Woodcock blev Phar Laps skötare och hästen blev så fäst vid honom att han efter ett tag vägrade att äta om han inte var i närheten. Tom kallade Phar Lap för Bobby.

Phar Lap var en storgigant häst med kraftiga ben och det tog

tid innan han fick ordning på sin kropp. Karriären började inte särskilt bra. Hans första start var 1929 och han var placerad på de fyra första gångerna. Sedan vann han ett lopp på Rosehill nära Sydney men var därefter placerad i ytterligare fyra lopp. Men plötsligt började han visa lite av vad som komma skulle, och var tvåa i Sydney Tattersalls Chelmsford Stakes, ett riktigt bra lopp. Sedan började det som skulle bli den otroliga historien om en av världens mest fantastiska galopphästar.

Phar Lap vann flera av de mest ärofulla löpningar i Australien inkluderat Melbourne Cup som nämnts ovan.

Den 20 november 1931 lämnade Phar Lap Australien för Mexico och Amerika tillsammans med sin skötare Tom Woodcock. Telford var tvungen att stanna i Australien för att ta hand om träningen av sina andra hästar så han utsåg skötaren till tränare.

I Mexico skulle Amerikas mest penningstinna löpning gå av stapeln, Agua Caliente Handicap, nära San Diego, och där skulle Phar Lap möta de allra bästa galoppörerna. Prissumman var 100 000 US dollar, en enormt stor summa pengar på den tiden. Men den summan skulle på grund av depressionen hinna halveras några veckor innan loppet gick av stapeln.

När den femårige fuxhingsten gick ombord på båten som skulle föra honom till Amerika var hamnen i Sydney full av fans som ville vinka adjö och önska honom lycka till. Man byggde ett specialstall för hingsten uppe på däck så att Woodcock kunde vara nära honom hela tiden. Resan gick via Auckland i Nya Zeeland där man stannade i sex veckor vilket den lokala befolkningen uppskattade mycket. Eftersom Phar Lap var född i Nya Zeeland räknade de honom som "deras" champion.

PHAR LAP

(Night Raid x Entreaty/Winkie)

- Fux, hingst ■ **Född:** Timuru, Nya Zeeland 4 okt 1926
- **Död:** Menlo Park, Kalifornien, 5 april 1932 ■ **Ägare:** DJ Davis och HR Telford
- **Tränare:** HR Telford ■ **Starter:** 51(37-3-2)
- **Största segrar:** Agua Caliente, Melbourne Cup, AJC Derby, Victoria Derby, WS Cox Plate (2 ggr) ■ **Tävlingsfärger:** 1929-30, RÖD, svarta o vita ärmor, röd mössa. 1931-32, RÖD, röda och gröna ärmor, svart mössa ■ **Webb:** www.pharlap.com.au

Hollywood intresserad

Phar Lap inte bara segrade i Agua Caliente – han slog dessutom banrekordet! Trots en dålig hov. Och Hollywoodproducenterna började köa för att få göra en film om honom. Phar Lap fördes till en ranch nära Menlo Park i Kalifornien för att vila upp. Ägaren Davies, som förstäligen nog hade börjat tycka om sin häst... hade inlett förhandlingar med några Hollywoodproducenter och börjat planera för nästa lopp. Men längre än så kom man inte, förrän en morgon, den 5 april 1932, man fann hästen med hög feber och svåra smärtor. Några timmar senare var han död.

Hela Australien och Amerika var som i chocktillstånd och Australiens premiärminister kallade det för en stor tragedi. Obduktionen visade att Phar Laps mage och inälvor var inflammationerade och man misstänkte omgående att det berodde på förgiftning. Ryktet spreds som en löpeld att någon hade förgiftat hästen medvetet.

Phar Laps liv och historia blev så småningom till en film i alla fall och hans kropp fördes tillbaka till Australien där han stoppades upp och placerades på National Museum i Victoria, sedan i Melbourne Museum.

Equi Tours – resor i hästväg!

Dubai World Cup

24 – 30 mars 2009

- ★ Glimrande Ökenfest "the Arabian Night"
- ★ Frukost med stjärnorna & stallbesök
- ★ World Cup dagen med världens bästa hästar & jockeys
- ★ 22 miljoner usd i prispotten
- ★ Spektakulär invigningsceremoni

Följ med Anna Thelander och Equi Tours till Dubai och upplev allt detta och mycket mer!

Boka resan senast den 30 december – begränsat antal platser!

"Det var underbara dagar i Dubai förra året. När jag kom hem tog det flera veckor att smälta alla fantastiska intryck. Det finns så mycket att se och uppleva, inte minst på Dubai World-Cup-dagen då världens bästa hästar visar upp sig. Att få se detta med egna ögon - på plats - är oförglömligt!

Anna Thelander

Equi Tours – din vägvisare i stora vida hästvärlden!

Vi arrangerar årligen resor till några av världens största arrangemang inom galopp, trav och ridsporten. Dessutom anordnar vi ridresor, stuteribesök och studieresor. Vi känner hästfolk över hela världen och samarbetar med en rad svenska organisationer inom sport och avel. Därför kan vi ge våra resenärer tillgång till upplevelser och kunskap som ingen "vanlig" researrangör kan erbjuda.

Equi tours

www.equitours.se info@equitours.se

Stjärnplan 3 SE-216 18 Limhamn Tel. 040 29 88 08